

MOGELIJKHEDEN TOT SAMENWERKING MET ANDERE VAKKEN

BIJLAGE BIJ DE KERDOELEN BASISVORMING KLASSIEKE TALEN

Hieronder volgt een inventarisatie van de mogelijkheden tot samenwerking op basis van de kerndoelen klassieke talen en kerndoelen van andere vakken: de mogelijkheden om vakinhouden van verschillende vakken op elkaar af te stemmen en vakoverschrijdende leergebieden te vormen.

KLASSIEKE TALEN - NEDERLANDS - MODERNE VREEMDE TALEN

TAAL

Nederlands:

Domein Schrijfvaardigheid

- kerndoel 7: zich schriftelijk uitdrukken t.o.v. omgeving en instanties, werkgever en mensen die men moet overhalen; daarbij de conventies hanteren m.b.t. interpunctie, spelling, structuur, kenmerken van tekstsoorten, taalgebruik, enz.

Domein Kennis over taal en taalverschijnselen

- kerndoel 12: kennis regels van spelling van werkwoordsvormen en herkennen van persoonsvormen, de onderwerpen en de gezegdes waarin voltooide deelwoorden voorkomen.
M.a.w., er moet enig besef van grammatica-regels zijn op grond waarvan leerlingen hun taaluitingen kunnen toetsen op correctheid.
- kerndoel 17: ten dienste van de toepassing kennen leerlingen tenminste de volgende middelen waarmee een lezer of luisteraar gemanipuleerd kan worden: figuurlijk taalgebruik, clichés, persuasieve en suggestieve elementen, en de eigenschappen van de tekstsoorten: gedicht, verhaal, enz.

Moderne vreemde talen:

Domein schrijfvaardigheid

- kerndoel 15: een standaardbriefje schrijven; een eenvoudig persoonlijk briefje 'Dit impliceert een zekere mate van correctheid in uitdrukingsvorm, woordgebruik, ..., waarbij de grammaticale correctheid een minder grote rol speelt, behalve daar waar grammaticale fouten de communicatie daadwerkelijk storen.'
M.a.w., er moet een aantal regels (regelmatigheden) zijn waarop de leerling kan

terugvallen bij het schrijven en spellen en aan de hand waarvan hij nieuwe taaluitingen tot stand kan brengen..

Klassieke talen/antieke cultuur:

- Domein Kennis over taal, kerndoelen 2, 3, 4, 5 en 6.

TEKST

Nederlands:

Domein Lezen

- kerndoel 9: globaal, doelgericht en studerend lezen.
- kerndoel 10: onderscheid feiten en meningen, mededelingen en voorbeelden, middel en doel, oorzaak en gevolg; beantwoorden vragen t.a.v. personages, situatie, relatie tekst -werkelijkheid, waarde tekst, doel van de schrijver; maken van samenvatting.
- kerndoel 17: stilistische middelen: figuurlijk taalgebruik enz. (zie onder Taal).
- kerndoel 17: onderscheiden tekstsoort en tekststructuur.

Moderne vreemde talen:

Domein Lezen

- kerndoel 2, 3, 4: opzoeken relevante informatie, vergelijken teksten en conclusies daaruit trekken, hoofdzaak begrijpen van artikelen in media en verhalende literaire teksten.

Klassieke talen:

Domein Tekstbegrip, kerndoelen 8 tot en met 13.

COMPENSERENDE STRATEGIEËN EN TECHNIEKEN

Nederlands:

geen strategieën of technieken genoemd, ook geen woordenboek.

Moderne vreemde talen:

kerndoel 16: toepassen strategieën bij interpretatie van taaluitingen van anderen zoals afleiden van betekenissen uit de context en opzoekvaardigheid en omgaan met hulpmiddelen als woordenboeken en grammatica-overzichten.

Klassieke talen:

Domein D (Informatieverwerving) en E (Oriëntatie op het leren van klassieke talen: Relevantie voor taalontwikkeling), kerndoelen 21 tot en met 23.

Mogelijkheden voor ontwikkeling van leerstof die in de eerste jaren van HAVO, VWO, gymnasiale afdelingen en zelfstandige gymnasia de kerndoelen van alle talen ondersteunen en de voor de volgende leerjaren nodige abstractie mede bewerkstelligen:

- een begrippenkaart waarop de hoofdzaken van de grammatica voor de leerlingen gedefinieerd en kort beschreven staan;
- een 'Wijze Woorden-Wijzer' in alle talen: overeenkomstige woorden, woordopbouw (betekenis van bepaalde achtervoegingen, de uitgang -or), ontwikkeling van woordenschat.

Daarnaast kan worden gedacht aan afspraken tussen verschillende talensecties over een overeenkomstige didactiek op het gebied van tekstbegrip en afspraken ter vermijding van (drie)dubbele behandeling van leerstof.

KLASSIEKE TALEN/ANTIEKE CULTUUR - GESCHIEDENIS - BEELDENDE VORMING - AARDRIJKSKUNDE:

Aanpak van de vakken / vaardigheden

Kerndoel 1 van geschiedenis:

Benaderingswijzen en vaardigheden kunnen o.a. toegepast aan de hand van perioden, onderwerpen en thema's uit de antieke cultuur.

De vaardigheden van geschiedenis zijn:

- onderscheiden van oorzaken en gevolgen, enz. in weinig complexe historische gebeurtenissen, verschijnselen en ontwikkelingen.
- gedrag laten leiden door andere opvattingen, waarden en belangen.
- raadplegen van eenvoudig bronnenmateriaal en computerbestanden.
- eenvoudig onderzoek naar historische gebeurtenissen en ontwikkelingen op sociaal-economisch of cultureel gebied in de eigen omgeving.

De antieke cultuur kan als een weinig complexe historische context gebruikt worden om de benaderingswijzen en de vaardigheden te oefenen.

Bij het 'eenvoudig onderzoek in de eigen omgeving' zou kunnen aansluiten het kerndoel 21 van klassieke talen/antieke cultuur: 'leerlingen kunnen technieken en strategieën hanteren die hen in staat stellen in hun behoefte aan informatie te voorzien zoals het kunnen omgaan met visuele en geschreven bronnen om zich een beeld te vormen van de Oudheid en haar doorwerking.' (Het begrip 'eigen omgeving' is niet vastgelegd).

Bij de vaardigheden van geschiedenis en klassieke talen/antieke cultuur kan kerndoel 8 van beeldende vorming (Beschouwing) worden betrokken: 'leerlingen kunnen vorm en inhoud van werk van kunstenaars en vormgevers in verband brengen met gebruikte middelen en de plaats en tijd van ontstaan.'

Eventueel is koppeling aan aardrijkskunde mogelijk als de herkomst van de materialen die in beeldende kunst en architectuur gebruikt zijn erbij betrokken wordt.

Bestuurlijk-politieke oriëntatie komt ook bij geschiedenis voor. Staatkundige principes die in de Oudheid ontwikkeld zijn, komen in de politieke stromingen en maatschappelijke emancipatiebewegingen en democratisering van het politieke bestel ook aan bod. Zie kerndoel 16 in klassieke talen/antieke cultuur en kerndoel 12 van geschiedenis. Ook het Domein Staatsinrichting van geschiedenis kan gekoppeld worden aan verworven posities in de Oudheid.

De uitwerking van kerndoel 17 van klassieke talen/antieke cultuur is zoveel mogelijk afgestemd op de kerndoelen van beeldende vorming om herkenningen van antieke invloeden (kerndoel 18) mogelijk te maken.

De op de Oudheid geïnspireerde vormgeving in cultuurhistorisch belangrijke perioden

Geschiedenis:

Kerndoel 2 van geschiedenis van Domein B (Economisch-sociale oriëntatie) noemt enkele perioden: tijd van ontstaan van steden in Middeleeuwen (dus ook Renaissance?), Republiek 17e eeuw, 19e eeuw (classicistische periode), kerndoel 3 van geschiedenis Sociale verhoudingen in 17e eeuw: het vroeg-industriële en hedendaagse Nederland.

Beeldende vorming:

Kerndoel 8 van beeldende vorming (Beschouwing): leerlingen kunnen vorm en inhoud van werk van kunstenaars en vormgevers in verband brengen met gebruikte middelen en de plaats en tijd van ontstaan.

Kerndoel 10 van beeldende vorming (Beschouwing): leerlingen kunnen de vormgeving van een beeld in verband brengen met de functie ervan. Zij kunnen met woord of beeld illustreren dat waarden en normen door beelden kunnen worden bevestigd en doorbroken.

Cultureel-mentale oriëntatie

Het domein C van klassieke talen/antieke cultuur heet cultureel-historische oriëntatie en is onderverdeeld in cultureel-mentale, bestuurlijk-politieke, cultuuresthetische

oriëntatie en Tijd en ruimte.

Van geschiedenis heet domein D ook cultureel-mentale oriëntatie. Daarin worden in kerndoel 10 het typeren van het leven van mannen en vrouwen uit verschillende lagen van de bevolking van klassieke oudheid en de vergelijking met onze samenleving vermeld. En in kerndoel 12 (Religie, mens- en wereldbeschouwing): het aangeven van kenmerkende achtergronden van religies en levensbeschouwingen en ingaan op de betekenis voor het maatschappelijk handelen.

In kerndoel 14 van klassieke talen/antieke cultuur is opgenomen: het aangeven van de belangrijkste feiten, begrippen en kenmerken van de Griekse en Romeinse cultuur, geschiedenis en mythologie.

In kerndoel 15: overeenkomsten en verschillen aangeven tussen denkbeelden en overtuigingen van de Griekse en Romeinse oudheid en vergelijkbare denkbeelden en overtuigingen in latere culturen.

In de algemene doelstelling van beeldende vorming staat: 'leerlingen verwerven inzicht in de wijze waarop cultuurhistorische invloeden en culturele en maatschappelijke verschillen de vormgeving, inhoud en betekenis van beelden bepalen.'

En in kerndoel 10 van beeldende vorming staat: 'leerlingen kunnen de vormgeving van een beeld in verband brengen met de functie ervan. Zij kunnen met woord of beeld illustreren dat waarden en normen door beelden kunnen worden bevestigd en doorbroken.'

Mogelijke leergebieden met geschiedenis, aardrijkskunde, etc.

Leergebied Onder en op Romeinse bodem

Geschiedenis:

Algemene Doelstelling: vaardigheid te denken in tijdsdimensies en veranderingen. Inhoudelijk kan het kerndoel 2 (Samenleving: levensonderhoud en milieu over de pre-agrarische, agrarische, enz samenlevingen) van domein B (economisch-sociale oriëntatie) van geschiedenis opgerekt worden tot de tijd van de antieke cultuur. Vooral als de eigen omgeving erbij wordt betrokken, kan de Romeinse tijd eventueel een startpunt zijn voor de ontwikkelingslijn.

Aardrijkskunde:

Algemene doelstellingen:

- kennis van en inzicht in verscheidenheid aan fysische en maatschappelijke omstandigheden en relaties
- vaardigheid zelfstandig eenvoudige geografische onderzoeksactiviteiten te verrichten enz.

Kerndoel 3: in directe relatie met kerndoelen uit de andere domeinen: verschillende soorten kaarten gebruiken: lokaliseren, inventariseren, enz.

Domein B van de eigen omgeving: de structuur van het landschap.

Domein C van Nederland: de zichtbare kenmerken en ligging van belangrijke landschapstypen alsmede de invloed van wind, zee, ijs, en rivieren bij het ontstaan van die gebieden.

Klassieke talen/antieke cultuur

Kerdoelen 19 en 20.

- eigen omgeving of Nederland.
- koppeling van archeologische vondsten in Nederland en omgeving uit Romeinse tijd aan geografische en historische omstandigheden en de veranderingsprocessen erna: dus een geografisch-historisch oriëntatiepunt.

Leergebieden Grondstof, plaats en verplaatsing van cultuur

Productie en distributie van (Europese) cultuur

Aardrijkskunde:

Domein D Europa: kerndoel 11:

- van Europa aangeven de ligging van en fysisch- en sociaal-geografische verschillen tussen belangrijke deelgebieden (West-, Noord-Europa, Oost-Europa, Zuid-Europa en Alpenlanden)
- aangeven typen vakantiegebieden.

Beeldende vorming:

Kerdoel 8: 'leerlingen kunnen vorm en inhoud van werk van kunstenaars en vormgevers in verband brengen met gebruikte middelen en de plaats en tijd van ontstaan.'

Klassieke talen/antieke cultuur:

Kerdoelen 17 tot en met 19.

p/a Meeuwenlaan 105, 8011 BZ Zwolle